CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2013

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD **PESEL**

Miejsce na naklejkę z kodem

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

POZIOM ROZSZERZONY

MAJ 2014

Czas pracy: 180 minut

Liczba punktów do uzyskania: 50

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 26 stron (zadania 1 – 23). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Arkusz zawiera trzy części. Część pierwsza arkusza to test, część druga wymaga analizy materiałów źródłowych, a część trzecia — napisania krótkiego wypracowania na jeden z podanych tematów.
3. Czynności zaplanuj tak, aby możliwe było rozwiązanie zadań z trzech części arkusza w ciągu 180 minut.
4. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
8. Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MHI-R1_1P-142

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

CZĘŚĆ I – Test (*20 punktów*)

Zadanie 1. *(1 pkt)*

Na podstawie planu oraz własnej wiedzy wykonaj polecenie.

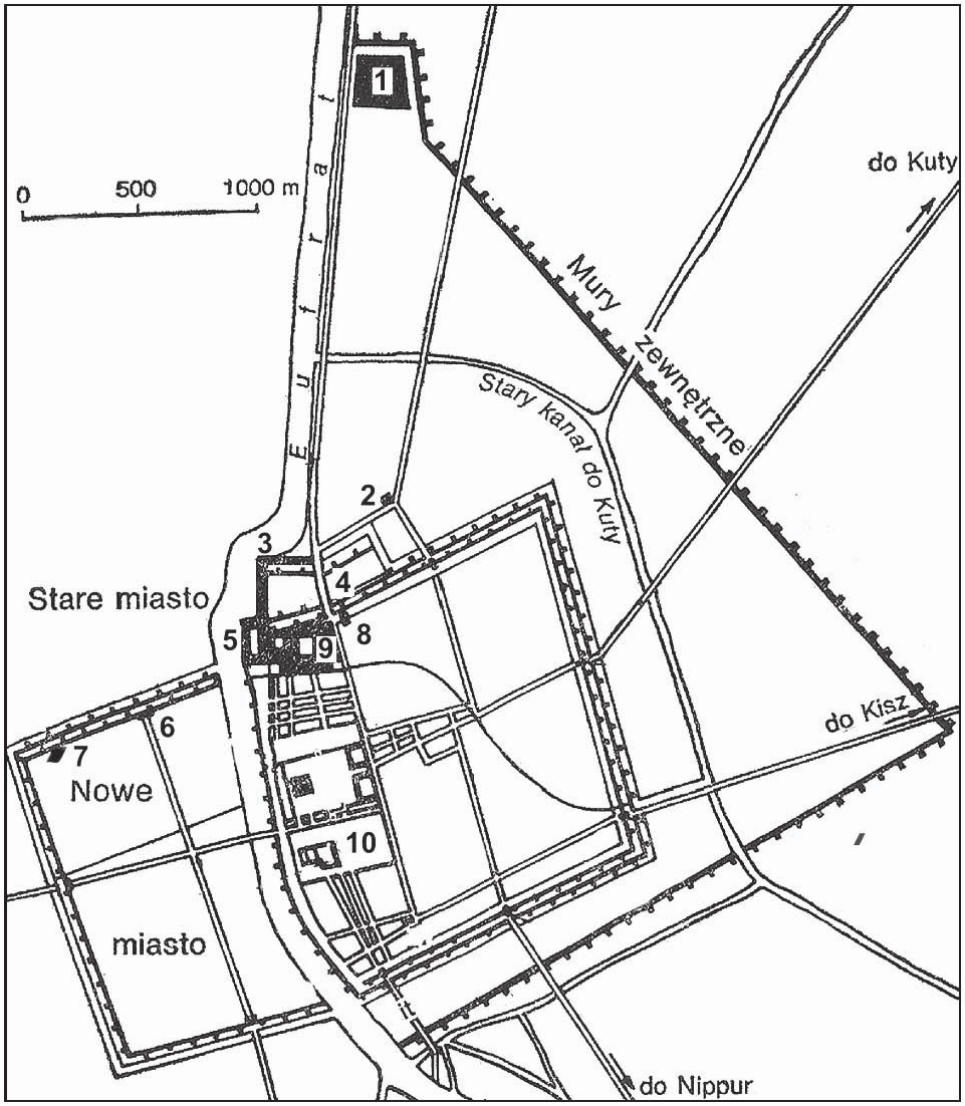

1 – pałac letni Nabuchodonozora, 2 – świątynia Nowego Roku,
3 – twierdza północna, 4 – brama Isztar, 5 – twierdza,
6 – wiszące ogrody, 7 – świątynia Isztar,
8 – świątynia Emah (bogini Ninmah), 9 – pałac, 10 – świątynia Marduka

Na podstawie: D. Arnaud, *Starożytny Bliski Wschód. Od wprowadzenia pisma do Aleksandra Wielkiego*, Warszawa 1982, s. 396.

Podaj nazwę miasta przedstawionego na planie i uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 2. *(1 pkt)*

Na podstawie fragmentu artykułu współczesnego historyka wykonaj polecenie.

Elity szesnasto-, siedemnasto- i osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej mogą posłużyć jako, odległa wprawdzie, historyczna analogia [arystokracji greckiej okresu archaicznego]. [...] W Rzeczypospolitej nie występowały jasne kryteria formalne przynależności do najściślejszej elity warstwy uprzywilejowanej. [...] Tylko na tle ideologii równości szlacheckiej można zrozumieć szczególny status grupy, która nie wyróżnia się formalnie od ogółu szlachty, [...] a jednocześnie dzięki prestiżowi i pozycji majątkowej dominuje (m.in. dzięki związkom o charakterze klientalnym) nad teoretycznie równymi sobie pozostałymi członkami stanu szlacheckiego.

Również w greckiej rzeczywistości nie ma mowy o definicji arystokracji w kategoriach formalnoprawnych. Jedynym w *polis* stanem w ścisłym znaczeniu tego słowa jest stan obywatelski. W konsekwencji podstawowym wyróżnikiem przynależności do grupy archaicznych arystokratów będzie właśnie kryterium majątkowe. [...] Grecy epoki archaicznej określali swoje elity mianem „najlepszych", „dobrych" albo „szlachetnych" [...], przeciwstawiając ich „ludziom podłym" albo „lichym" [...] – pozostałym i społecznie niższym członkom tej samej wspólnoty obywatelskiej.

M. Węcowski, *Równi i równiejsi. Elity dwóch narodów politycznych*, „Mówią Wieki" 2011, nr 7, s. 13–14.

Podaj dwie cechy arystokracji greckiej okresu archaicznego, które – jak sądzi autor artykułu – są zarazem cechami magnaterii polskiej w XVI–XVIII w.

- .....
  .....
- .....
  .....

Zadanie 3. *(1 pkt)*

Na podstawie tekstu źródłowego wykonaj polecenie.

[Gajusz Juliusz] Cezar [...] siedz[iał] na mównicy, na złotym fotelu, ubrany w strój triumfalny. Antoniusz [...], kiedy [...] wbiegł na Forum i lud mu z drogi ustąpił, podbiegł do Cezara i podał mu diadem przystrojony w wawrzynowy wieniec. Na to dały się słyszeć oklaski, ale słabe i tylko z góry umówione. Cezar tedy odtrącił diadem i wtedy dopiero nastąpiła prawdziwa burza oklasków. Podobnie gdy Antoniusz podał mu ten diadem po raz wtóry, oklaski były rzadkie, a gdy Cezar znowu nie przyjął diademu, wszyscy zaczęli go hucznie oklaskiwać. W ten sposób wystawiono tylko tłumy na próbę.

Plutarch z Cheronei, *Żywoty sławnych mężów*, t. II, Wrocław 2004, s. 635–636.

Wyjaśnij, o czym świadczyła reakcja ludu rzymskiego na zachowanie Cezara opisane w tekście.

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.	3.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 4. *(2 pkt)*

Na podstawie ilustracji wykonaj polecenie.

Mozaika z kościoła Hagia Sophia (Mądrości Bożej) w Konstantynopolu, X wiek

Objaśnienie: 1. cesarz Konstantyn I Wielki, 2. cesarz Justynian I Wielki.

„Miejsca Święte" 2006, nr 2, s. 10.

Interpretując wybrane elementy mozaiki, wyjaśnij, w jaki sposób przedstawiono na niej zasługi władców – Konstantyna I Wielkiego oraz Justyniana I Wielkiego – dla Konstantynopola.

1 cesarz Konstantyn Wielki (element mozaiki i wyjaśnienie) .....

.....

2 cesarz Justynian I Wielki (element mozaiki i wyjaśnienie) .....

.....

Zadanie 5. *(1 pkt)*

Uzupełnij tabelę: podaj władców Polski, za panowania których doszło do wymienionych wydarzeń. Odpowiedzi wybierz spośród podanych.

Bolesław Chrobry, Bolesław Śmiały, Władysław Łokietek, Władysław Jagiełło

Wydarzenie	Władca
1. Ogłoszenie *Dictatus papae* przez papieża Grzegorza VII.	
2. Wystąpienie rektora Akademii Krakowskiej Pawła Włodkowica na soborze w Konstancji.	

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 6. *(1 pkt)*

Na podstawie źródeł 1. i 2. wykonaj polecenie.

Źródło 1. Gall Anonim, *Kronika polska* [fragment]

Tymczasem królowie i książęta sąsiedni, każdy od swojej strony, gnębili Polskę i do swego władztwa każdy przyłączał [...] grody graniczne [...]. I choć tak wielkie krzywdy i klęski znosiła Polska od obcych, to jeszcze nierozsądniej i sromotniej dręczoną była przez własnych mieszkańców. Albowiem niewolnicy powstali na panów [...], sami się do rządów wynosząc [...]. Nadto jeszcze, porzucając wiarę katolicką [...], podnieśli bunt przeciw biskupom i kapłanom Bożym i niektórych [...] mieczem zgładzili, a innych [...] ukamienowali. [...] Ci zaś, co uszli z rąk wrogów lub którzy uciekali przed buntem swoich poddanych, uchodzili za rzekę Wisłę na Mazowsze.

Gall Anonim, *Kronika polska*, Wrocław 2003, s. 42–43.

Źródło 2. Wojciech Gerson, *Kazimierz Odnowiciel powracający do Polski* [obraz z 1887 r.]

Polska. Pejzaż, sztuka, historia, Kraków 2004, s. 234.

Które następstwo kryzysu monarchii wczesnopiastowskiej, wymienione we fragmencie kroniki, zostało wyeksponowane na obrazie? Przedstaw argumentację.

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	4.	5.	6.
	Maks. liczba pkt	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 7. *(1 pkt)*

Na podstawie treści mapy zaproponuj dla niej tytuł.

Uwaga: tytuł powinien zawierać określenie tematu, czasu i przestrzeni.

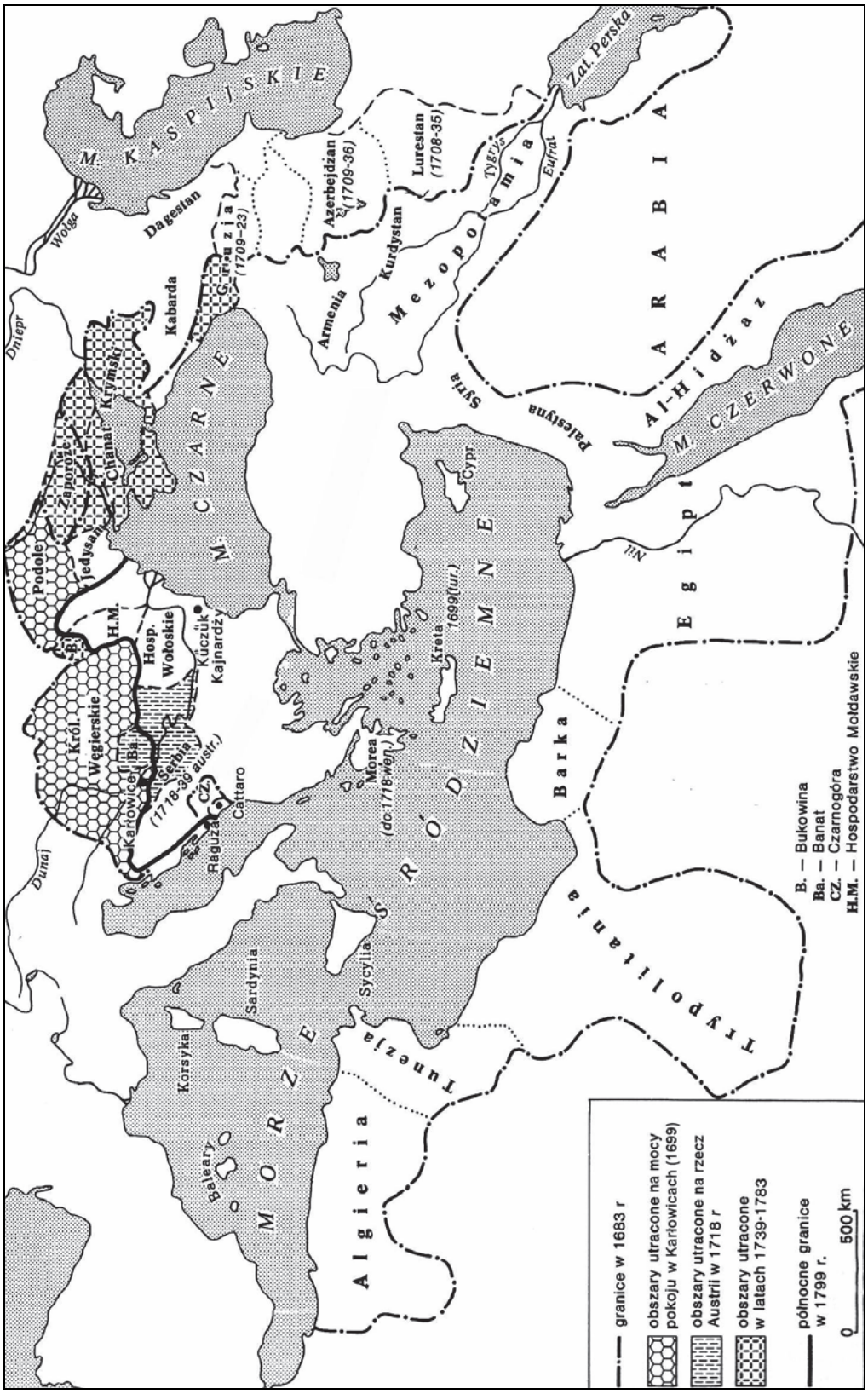

Na podstawie: E. Rostworowski, *Historia powszechna XVIII w.*, Warszawa 1994, s. 142.

Tytuł: .....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 8. *(2 pkt)*

Na podstawie wywodu genealogicznego władców Francji z dynastii Burbonów, panujących w latach 1715–1830, wykonaj polecenie.

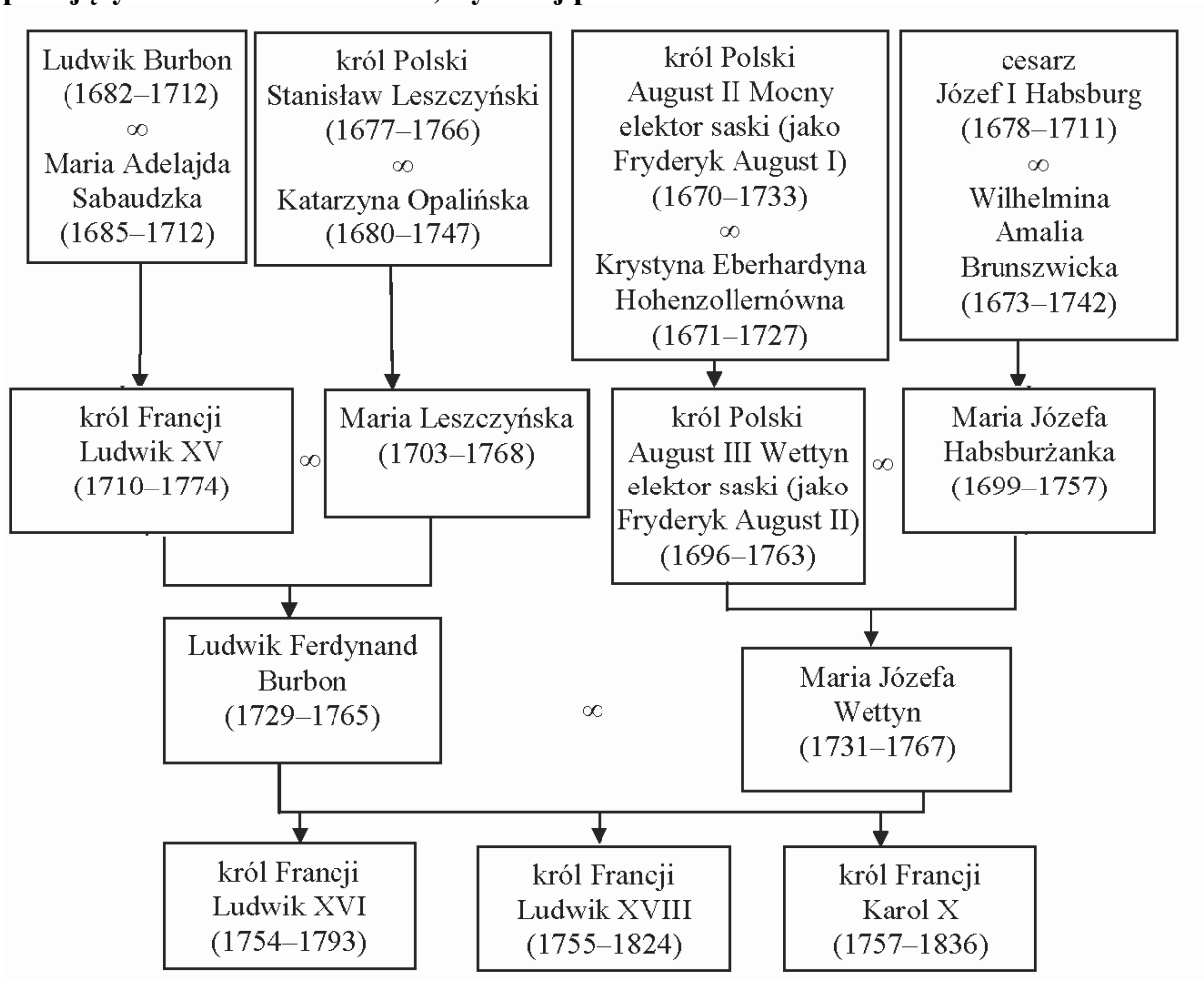

Na podstawie: *Dynastie Europy*, pod. red. A. Mączaka, Wrocław 2003, s. 94–95.

Objaśnienie: w nawiasach podano lata życia wymienionych postaci; symbol ∞ oznacza małżeństwo.

Uzupełnij tabelę, rozpoznając postaci, o których informacje podano w rubrykach 1. i 2.

Informacja	Postać
1. Była córką władcy Polski i żoną króla Francji, a jej trzej wnukowie zasiadali na francuskim tronie.	
2. Była córką władcy dwóch państw – Polski i Saksonii – oraz matką trzech królów Francji.	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	7.	8.
	Maks. liczba pkt	1	2
	Uzyskana liczba pkt		

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 9. *(1 pkt)*
Na podstawie wiersza i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Kornel Ujejski, *Sąd matek*

Od cesarza Francuzów przyszły słowa [...]:
„Lecę jak zamach miecza, śmierć niosę, gdzie padnę,
A w żelaznej mej dłoni trzymam wieńce darów,
Spieszcie się, syny Polski, do moich sztandarów. [...]

Jeśli wielką ofiarą spłoniecie od razu,
Hojnie pobłogosławię waszemu żelazu;
Jeśli stanie żołnierzy trzydzieści tysięcy,
Choć trzydzieści tysięcy, jeżeli nie więcej,
Kraj wam wskrzeszę!" [...]

Rozrzutnie postępujesz sobie z krwią ofiarną,
A ludom co z ufnością do ciebie się garną
Widmo przyszłej wolności rzucasz na zadatek,
Cały świat oszukujesz – ale ty serc matek
Nie oszukasz!
Mijają nas, nie słyszą ... Bądźcie zdrowi –
Pozdrówcie starszych braci pod Trebią, pod Novi,
W San Domingo[1]! ...

Za: J. Wałek, *Dzieje Polski w malarstwie i poezji*, Warszawa 1987, s. 176.

[1] Trebia, Novi, San Domingo – miejsca, gdzie walczyli żołnierze polscy.

Jak autor wiersza ocenia stosunek Napoleona do sprawy polskiej? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. *(2 pkt)*
Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Idea króla jest jasna i miła ludowi polskiemu; idea republiki przypomina mu dawny ucisk i niewolę. […] Królewskości przeto idea jest nam potrzebna do zburzenia rozbiorów. […] Gdy [...] lud nie ujrzy […] opieki króla, a [szybki] rozwój handlu, przemysłu i rolnictwa nie [da] mu nadziei dobrego bytu, czy nie wywoła to chęci do wojny domowej? […] Zaleją Polskę potoki krwi własnej, zniknie ona w odmęcie domowej rzezi, a siła i przemoc nie stworzą tego, co tylko czasem i dobroczynną tworzy się opieką.

Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, nr 31, Warszawa 1962, s. 26–28.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Autor tekstu reprezentuje poglądy charakterystyczne dla jednego z ugrupowań Wielkiej Emigracji. Podaj nazwę tego ugrupowania. Odpowiedź uzasadnij.

Nazwa ugrupowania .....

Uzasadnienie .....

.....

.....

Zadanie 11. *(2 pkt)*

Na podstawie wykresu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Import surowej bawełny do Anglii, 1818–1873

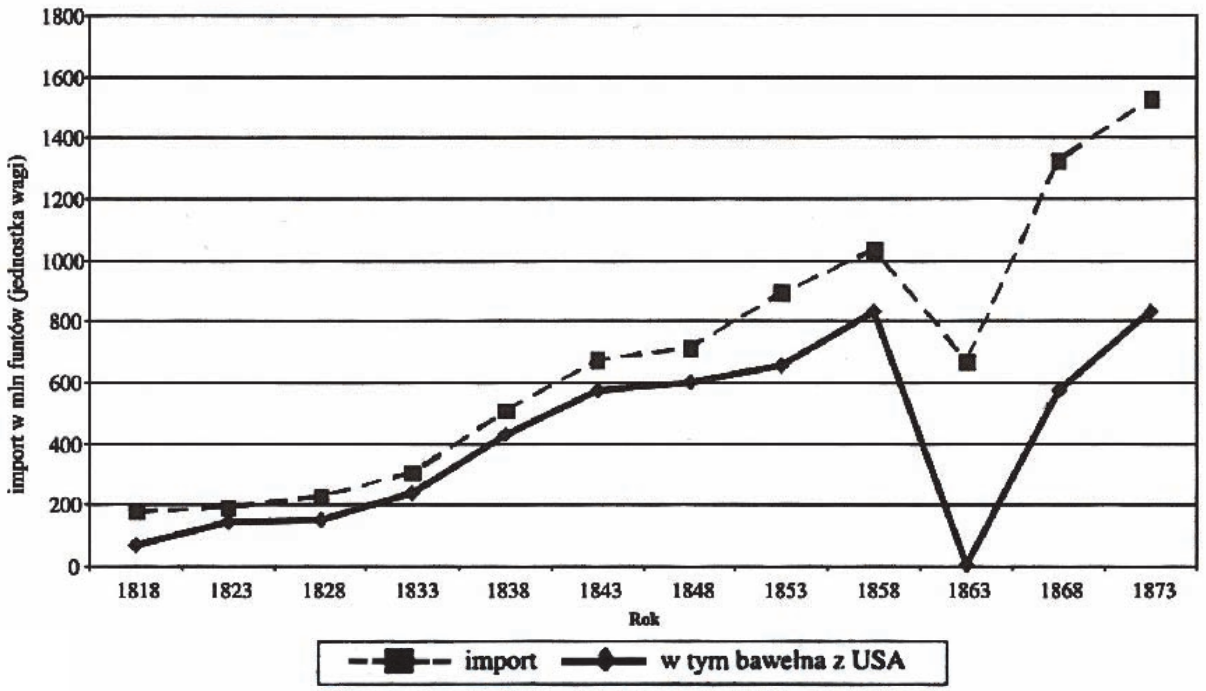

M. Kopczyński, *Ludzie i technika. Szkice z dziejów cywilizacji przemysłowej*, Warszawa 2006, s. 27.

A. Sformułuj wniosek dotyczący udziału bawełny amerykańskiej w imporcie tego surowca do Anglii w pierwszej połowie XIX w.

.....

.....

.....

B. Podaj nazwę wydarzenia politycznego (stosowaną w historiografii), które spowodowało gwałtowny spadek importu bawełny amerykańskiej do Anglii w drugiej połowie XIX w.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	9.	10.	11.A.	11.B.
	Maks. liczba pkt	1	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 12. *(1 pkt)*

Na podstawie fragmentu rozkazu do żołnierzy wydanego przez marszałka Józefa Piłsudskiego oraz własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Gdy bracia żywią miłość ku sobie, wiąże się węzeł między nimi, mocniejszy nad inne węzły ludzkie. Gdy bracia się waśnią i węzeł pęka, waśń ich również silniejszą jest nad inne. To prawo życia ludzkiego. Daliśmy mu wyraz przed paru dniami, gdy w stolicy stoczyliśmy między sobą kilkudniowe walki. W jedną ziemię wsiąkła krew nasza, ziemię jednym i drugim jednakowo drogą, przez obie strony jednakowo umiłowaną. Niechaj krew ta gorąca, najcenniejsza w Polsce krew żołnierza, pod stopami naszymi będzie nowym posiewem braterstwa, niech wspólną dla braci prawdę głosi [...]. Niech Bóg [...] nam odpuści i rękę karzącą odwróci, a my stańmy do naszej pracy, która ziemię naszą wzmacnia i odradza.

J. Tomicki, *II Rzeczpospolita. Oczekiwania i rzeczywistość*, Warszawa 1986, s. 160.

Podaj nazwę wydarzenia, którego konsekwencją było wydanie zacytowanego rozkazu. Określ stosunek Józefa Piłsudskiego do żołnierzy walczących po stronie jego politycznych przeciwników.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. *(1 pkt)*

Na podstawie źródeł 1. i 2. oraz własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Źródło 1. Fragment wspomnień generała Władysława Andersa

[…] Przyjechał do mnie [...] gen. Leese i udzielił mi następujących wiadomości. [...] Niemcy nadal zamykali drogę do Rzymu. Wojska sojusznicze na przyczółku Anzio znajdują się w trudnym położeniu. Wobec tego zdecydowano wielką ofensywę na odcinku frontu włoskiego [...]. Dla 2. Korpusu Polskiego przewidziano najtrudniejsze zadanie. [...] Wykonanie tego zadania [...] mogło mieć duże znaczenie dla sprawy polskiej. Byłoby najlepszą odpowiedzią na propagandę sowiecką […]. Podtrzymałoby na duchu opór walczącego Kraju. [...] Oceniłem ryzyko podjęcia tej walki, nieuniknione straty [...]. Po krótkim namyśle oświadczyłem, że podejmuję się tego trudnego zadania.

W. Anders, *Bez ostatniego rozdziału. Wspomnienia z lat 1939–1946*, Warszawa 2007, s. 224.

Źródło 2. *Marsz Drugiego Korpusu* [fragment]

To my, żołnierze Drugiego Korpusu,
Krzyżowców tarcza ramię zdobi nam.
To my, żołnierze Drugiego Korpusu,
Oszczerstwom wszystkim zadaliśmy kłam.
Nie słowami, bo usta milczały,
Odpowiedź naszą pisaliśmy krwią.
I jak huragan skruszyliśmy skały,
I powinność spełniliśmy swą.

Pieśń ojczysta. Zbiór najpiękniejszych śpiewów patriotycznych, Warszawa 2007, s. 126.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Podaj, jakie zadanie otrzymali żołnierze polscy.
Wyjaśnij, dlaczego wykonanie tego zadania przeczyło oszczerstwom, o których mowa w obu źródłach.

Zadanie .....

Wyjaśnienie .....

.....

.....

.....

Zadanie 14. *(1 pkt)*

Na podstawie treści plakatu wydanego we Włoszech w czasie II wojny światowej oraz własnej wiedzy wykonaj polecenie.

P. Dowswell, *Druga wojna światowa*, Ożarów Mazowiecki 2007, s. 97.

Wypełnia egzaminator	**Nr zadania**	**12.**	**13.**
	Maks. liczba pkt	**1**	**1**
	Uzyskana liczba pkt		

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Podkreśl właściwe zakończenie zdania i uzasadnij wybór, interpretując elementy plakatu.

Plakat mógł najwcześniej ukazać się w roku
1. 1939.
2. 1940.
3. 1941.
4. 1942.

Uzasadnienie .....

.....

.....

Zadanie 15. *(2 pkt)*

Na podstawie kartki pocztowej wykonaj polecenie.

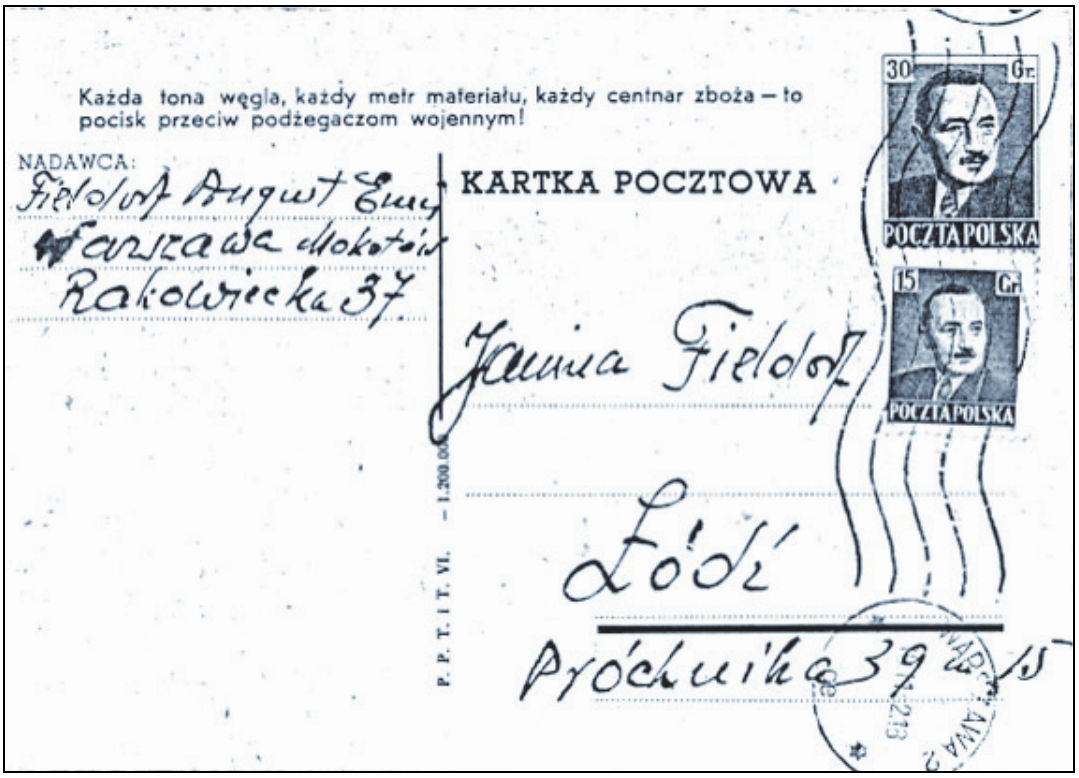

http://www.zwoje-scrolls.com/zwoje34/text02p.htm [dostęp: 27.12.2012].

Uzasadnij, że przedstawiona kartka pocztowa pochodzi z okresu stalinizmu. Podaj dwa argumenty. Jeden argument powinien dotyczyć strony formalnej kartki, a drugi – odnosić się do nadawcy.

- .....

  .....

- .....

  .....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

TEMAT: SPOŁECZEŃSTWA WOBEC NAJEŹDŹCÓW, OKUPANTÓW I ZABORCÓW OD STAROŻYTNOŚCI DO XX WIEKU

CZĘŚĆ II – Analiza źródeł wiedzy historycznej *(10 punktów)*

Źródło A

Fragment dzieła greckiego historyka Appiana z Aleksandrii, II w. n.e.

Hazdrubal, jego żona z dwoma synami schronili się do świątyni Eskulapa. Ponieważ świątynia stała wysoko [...], więc [...] z łatwością stąd odpierali wszystkie ataki. Kiedy jednak zmógł ich głód, bezsenność, strach [...] opuścili okręg święty [...]. Wśród tego Hazdrubal uszedł niepostrzeżenie do Scypiona z gałązką oliwną w ręce. Ten kazał mu usiąść u swoich stóp [...]. Gdy już ogień ogarnął świątynię, żona Hazdrubala wyszła naprzeciw Scypiona [...] i [...] zwróciwszy się do [męża] powiedziała: „[...] Mnie i dzieci moje ogień ten pogrzebie, ale ty, wódz wielkiej Kartaginy, jakiż to triumf zdobić będziesz? Jakaż kara nie czeka cię ze strony tego męża, u którego stóp siedzisz?”

Appian z Aleksandrii, *Historia rzymska*, t. I, Wrocław 2004, s. 327–330.

Na podstawie źródła A wykonaj polecenie.

Zadanie 16. *(1 pkt)*

Wyjaśnij, dlaczego żona Hazdrubala, oceniając postawę męża, wspomniała o rzymskim obyczaju uhonorowania zwycięskiego wodza.

.....

.....

.....

.....

Źródło B

Fragment *Pochwały Rzymu* greckiego retora Eliusza Arystydesa, II w. n.e.

Nie podzieliliście ludzkości na Greków i barbarzyńców [...], zamiast tego wprowadziliście podział na Rzymian i nie-Rzymian, tak bardzo rozszerzając zakres pojęcia miasta. Przy takim podziale liczni mieszkańcy poszczególnych miast zaliczają się nie mniej do waszych obywateli niż do obywateli swego miasta, jakkolwiek może niejeden z nich nigdy nie widział Rzymu. Nie potrzeba załóg w cytadelach, bo w każdej miejscowości ludzie najznakomitsi i najzamożniejsi strzegą swojej ojczyzny dla was. [...] Da[liście] ludziom zdatnym zarówno szansę rządzenia, jak i podlegania rządowi. [...] Ponieważ prawa obywatelskie są wspólne, jakby szło o obywatelstwo w jednym mieście, naturalną jest rzeczą, że władcy traktują swoich poddanych jak domowników, a nie jak obcych [...]. Powstało jedno, harmonijne, wszechogarniające państwo, pojawiła się dotąd niespotykana kombinacja potężnej władzy i wielkiej ludzkości, obejmującej wielkich i małych.

M. Węcowski, *Starożytność klasyczna. Ćwiczenia źródłowe z historii dla szkół średnich*, Warszawa 1999, s. 127.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	14.	15.	16.
	Maks. liczba pkt	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt			

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Na podstawie źródła B wykonaj polecenie.

Zadanie 17. *(1 pkt)*

Wyjaśnij, dlaczego – według autora tekstu – w prowincjach imperium rzymskiego niepotrzebne były załogi rzymskie strzegące porządku i posłuszeństwa mieszkańców.

.....

.....

.....

.....

Źródło C

Fragment mowy Jana Bażyńskiego, przywódcy Związku Pruskiego, do króla Kazimierza Jagiellończyka

Nie tajno, miłościwy królu, tobie i twojej radzie, [...] ile krzywd i niegodziwości […] wycierpieliśmy od mistrza i zakonu pruskiego. […] Przyciśnieni tak wielką niedolą, uczyniliśmy wszyscy między sobą związek, abyśmy się od tylu cierpień zasłonić mogli. […] Cesarz […], unieważniwszy wyrokiem swoim nasz związek, skazał nas na […] wieczne poddaństwo mistrzowi i zakonowi […]. Ten więc wyrok cesarza spowodował nas do wypowiedzenia posłuszeństwa Krzyżakom i podniesienia przeciw nim oręża […]. W ciągu kilku dni orężem naszym przeszło dwadzieścia zdobyliśmy zamków […]. Przeto udajemy się do Majestatu twego z prośbą, abyś raczył przyjąć za twoich i królestwa twego wieczystych poddanych i hołdowników, i wcielił do Królestwa Polskiego, od którego jesteśmy oderwani.

Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, nr 12, Warszawa 1959, s. 32–33.

Na podstawie źródła C i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Zadanie 18. *(2 pkt)*

A. Wymień dwie formy oporu przeciwko „zakonowi pruskiemu", które stosowała prześladowana ludność Pomorza i ziemi chełmińskiej.

- .....

  .....

- .....

  .....

B. Przedstaw decyzję króla Kazimierza Jagiellończyka będącą odpowiedzią na prośbę złożoną przez Jana Bażyńskiego oraz wyjaśnij konsekwencje polityczne tej decyzji.

.....

.....

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Źródło D
Fragment pracy historyka Władysława Czaplińskiego

Król Jan Kazimierz nie cieszył się popularnością, tym bardziej że mimo niepowodzenia na polach walk, a może właśnie dlatego, zdradzał on dostrzegane przez szlachtę tendencje do wzmocnienia swej władzy i osłabienia roli sejmu szlacheckiego. [...]

W licznych aktach poddańczych podpisywanych przez szlachtę województw koronnych, [a także] w instrukcji wojska kwarcianego znajdujemy punkt: „prowincje przez wojnę oderwane, jako województwo ruskie, podolskie, wołyńskie, bracławskie, kijowskie, czernichowskie i inne... aby Jego Królewska Mość [Karol Gustaw] jako najprędzej odzyskał". Szlachta województwa sandomierskiego prosiła również króla szwedzkiego, „aby cokolwiek od królestwa polskiego oderwano, z troską i wysiłkiem odzyskane i do ciała Rzeczypospolitej przyłączone było".

W. Czapliński, *Glosa do Trylogii*, Białystok 1999, s. 66, 68.

Źródło E
Fragment pracy historyka Adama Kerstena

28 października – [Karol Gustaw] wyznaczył zjazd szlachty, który miał [...] wyrzec się „wszelkich stosunków z królem polskim" i przyjąć protekcję szwedzką. [...] Ton uniwersału, [był] przeciwny mentalności szlacheckiej, zawar[to] w nim groźby konfiskaty dóbr tych, którzy wzgardzą „tą łaską i dobrodziejstwami". [...] W nowych uniwersałach wezwano szlachtę do Warszawy [...] na sejm, który wedle powtarzanych wieści, miał dokonać elekcji Karola Gustawa. „Sejm elekcyjny w Warszawie dnia 30 bieżącego miesiąca, a po tym koronacja, we cztery niedziele po elekcji, na której, tako jako na elekcji, który by senator albo prałat nie przybył, albo posłów nie przysłał, konfiskatą dóbr karany być ma ...".

A. Kersten, *Hieronim Radziejowski. Studium władzy i opozycji*, Warszawa 1988, s. 443–444.

Źródło F
Mapa. Projekt rozbioru Rzeczypospolitej na mocy traktatu w Radnot, 1656 r.

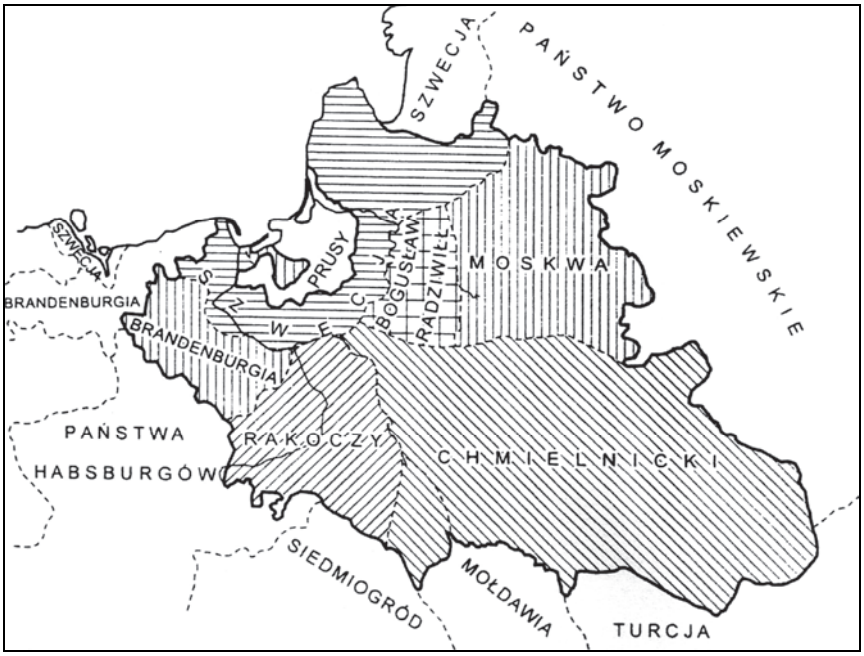

K. Baczkowski, *Projekty rozbiorów państw suwerennych w późnym średniowieczu i u początku doby nowożytnej*, Kraków 2001, s. 15.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	17.	18.A.	18.B.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Na podstawie źródeł D, E, F wykonaj polecenie.

Zadanie 19. *(2 pkt)*

Czy po wkroczeniu wojsk szwedzkich spełniły się nadzieje polskiej szlachty na pozytywne zmiany zarówno w relacjach z nowym władcą, jak i w polityce zagranicznej? Odpowiedź uzasadnij, podając dwa argumenty.

Odpowiedź .....

Uzasadnienie

- .....
  .....
- .....
  .....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Źródło G

Obraz Januarego Suchodolskiego [obraz z 1845 r.]

Polska. Pejzaż, sztuka, historia, Kraków 2004, s. 271.

Objaśnienie: przedstawione na obrazie oblężenie twierdzy trwało od 18 listopada do 27 grudnia 1655 r.

Źródło H

Fragment aktu konfederacji tyszowieckiej, 29 grudnia 1655 r.

Król szwedzki państwa koronne wojskiem swoim pustoszyć, miasta i dwory szlacheckie rabować i wniwecz pozwala obracać. [...]

Z tych tedy wszystkich przyczyn i z wrodzonej narodowi polskiemu należytej ku panom swoim cnoty i wiary, zabiegającej dalszemu kościołów pańskich spustoszeniu i ojczyzny zniszczeniu, pomienionego króla szwedzkiego za protektora mieć nie możemy i [...] z wszystkimi tymi, którzy by mu w jakikolwiek sposób pomagać chcieli, za wrogów ojczyzny deklarujemy. [...] Deklarujemy na wojnie statecznie trwać, dokąd ojczyzny nie uspokoimy.

M. Ferenc, *Epoka nowożytna. Teksty źródłowe. Tematy lekcji i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 2001, s. 160.

Na podstawie źródeł G i H wykonaj polecenie.

Zadanie 20. *(1 pkt)*

Czy wydarzenie, którego dziewiętnastowieczną wizję ukazał na obrazie January Suchodolski, mogło wpłynąć na decyzję zawartą w źródle H? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	19.	20.
	Maks. liczba pkt	2	1
	Uzyskana liczba pkt		

Źródło I

Fragment obrazu Jana Matejki, *Rejtan. Upadek Polski* [obraz z 1866 r.]

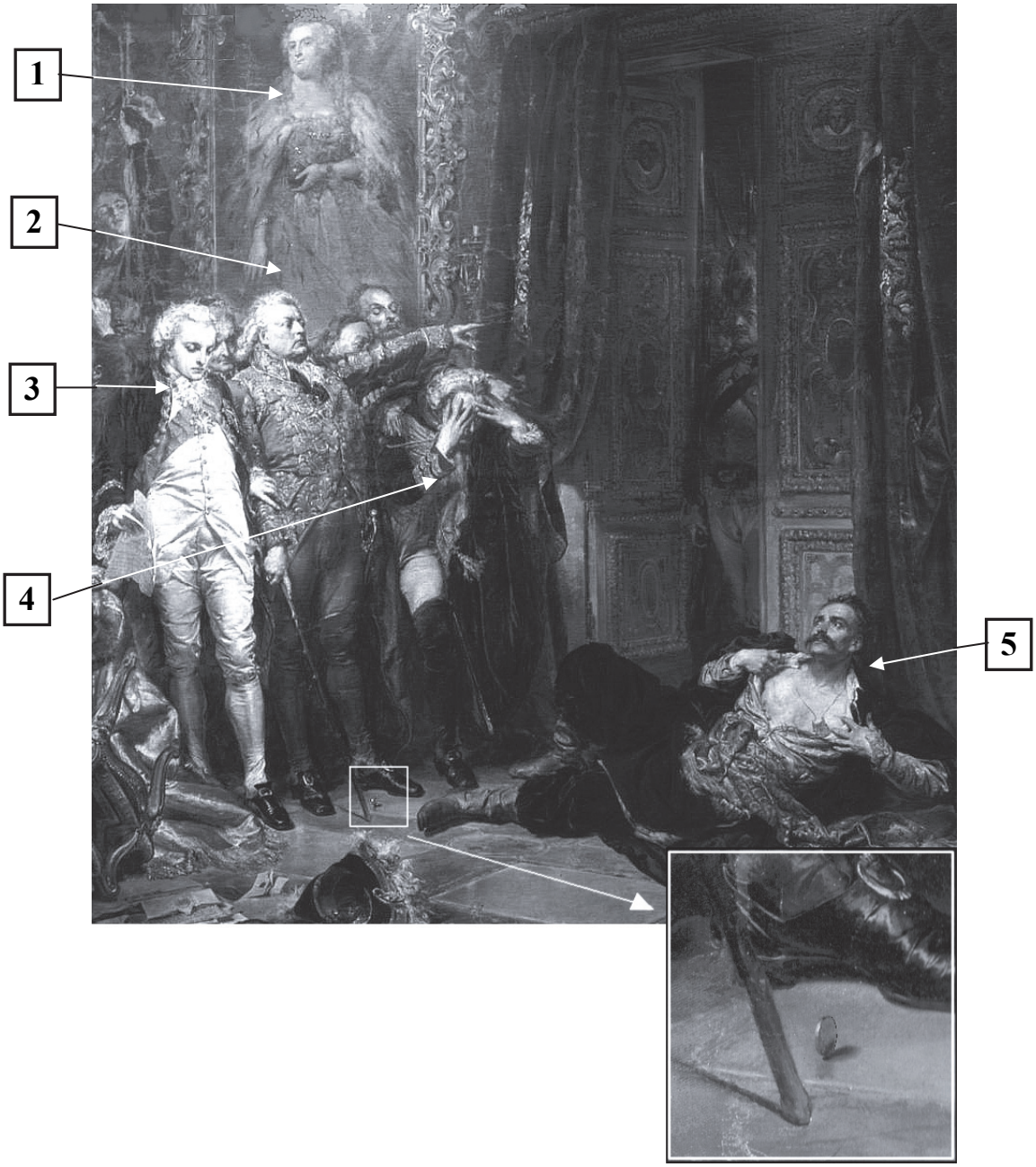

Matejko. Obrazy olejne, oprac. J. Malinowski, K. Sroczyńska, Warszawa 1998, il. 25.

Objaśnienia:

1. Portret Katarzyny II
2. Adam Poniński (1732–1798), marszałek sejmu rozbiorowego 1773–1775
3. Szczęsny Potocki (1752–1805), współtwórca i marszałek konfederacji targowickiej
4. Franciszek Ksawery Branicki (1730–1819), ogłosił w Targowicy akt konfederacji
5. Tadeusz Rejtan

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Na podstawie źródła I wykonaj polecenie.

Zadanie 21. *(2 pkt)*

Wyjaśnij, które elementy obrazu mogą służyć ocenie postawy marszałka Adama Ponińskiego na sejmie w 1773 r.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Źródło J

Fragment listu Tadeusza Kościuszki, kwiecień 1794 r.

Odebrane dnia dzisiejszego wiadomości najwyższą przejęły [mnie] radością. Stolica Polski wolna i oswobodzona dzielnością jej mieszkańców, chwila burzy i zamieszania przemieniona w porządek i regularne tymczasowego rządu odbywanie, [...] to są dzieła wasze, cnotliwi Warszawy obywatele, godni tej nadziei, którą w was pokłada ojczyzna, godni sławy, którą współcześni i potomność samym tylko miłośnikom wolności gotują.

A. Zahorski, *Naczelnik w sukmanie*, Kraków 1990, s. 31–32.

Na podstawie źródła J wykonaj polecenie.

Zadanie 22. *(1 pkt)*

Wyjaśnij, dlaczego wydarzenia w Warszawie, na które w liście zwrócił uwagę Tadeusz Kościuszko, spotkały się z jego uznaniem.

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	21.	22.
	Maks. liczba pkt	2	1
	Uzyskana liczba pkt		

CZĘŚĆ III – Wypracowanie *(20 punktów)*

Zadanie 23. *(20 pkt)*

Zadanie zawiera dwa tematy. Wybierz jeden z nich do opracowania.

Temat I

Bić się czy nie bić? **Scharakteryzuj i oceń postawy Polaków wobec zaborców w XIX wieku.**

Temat II

Przystosowanie czy opór? **Scharakteryzuj i oceń postawy Polaków wobec władzy komunistycznej w latach 1945–1956.**

Wybieram temat: .....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	23.
	Maks. liczba pkt	20
	Uzyskana liczba pkt	

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

BRUDNOPIS

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl